

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA**

Seduta tat-2 ta' Marzu, 2006

Citazzjoni Numru. 2257/1995/1

George Curmi

VS

Jason Debono

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni pprezentata mill-attur fit-28 ta' Dicembru, 1995, li *in forza* taghha, wara li ppremetta illi:

Fl-erbgha u ghoxrin (24) ta' Ottubru tal-elf disa' mija u tlieta u disghin (1993) l-attur waqt li kien qed isuq vettura bin-numru ta' registrazzjoni ittra G-tmienja, tmienja, tlieta, seba' (G-8837) tal-marka Mini Minor, fi Triq ir-Rabat, Marsalforn, limiti Zebbug, Ghawdex, ghall-habta tas-siegħa u nofs ta' filghodu (1.30 a.m.) kien involut f'incident awtomobilistiku ma' vettura oħra bin-numru ta'

Kopja Informali ta' Sentenza

registrazzjoni bl-ittra O-seba', tmienja, seba', tlieta (O-7873), tal-marka Metro, misjuqa mill-konvenut.

Dan l-incident gara unikament minhabba negligenza, imperizja, u nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku *da parti* tal-konvenut li fil-mument tal-incident kien qiegħed isuq fuq il-karreggjata l-hazina tat-triq.

Konsegwenza għal dan l-incident l-attur sofra danni ingenti konsistenti sew f'danni materjali u kif ukoll telf ta' qliegh futur minhabba debilitazzjoni fizika permanenti.

Il-konvenut u l-assikurazzjoni li biha kienet koperta din il-vettura minkejja li qed jaccettaw r-responsabbilita' għal dan l-incident naqsu li joffru kumpens xieraq sabiex jagħmel tajjeb għad-danni sofferti.

Talab lill-konvenut jgħid għaliex din l-Onorabbli Qorti m'għandhiex:

1. Jekk hemm bzonn tiddikjara illi l-incident oggett ta' din il-kawza gara minhabba imperizja, traskuragni u nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku *da parti* tal-konvenut.
2. Tillikwida d-danni kollha konsegwentement sofferti mill-attur.
3. Tikkundanna lill-konvenut sabiex ihallas lill-attur is-somma hekk likwidata.

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittri interpellatorji spediti fit-3 ta' Novembru, 1993, fit-8 ta' Lulju, 1994, fid-19 ta' Awissu, 1994, fid-29 ta' Awissu, 1994, fl-14 ta' Dicembru, 1994, fl-4 ta' Jannar, 1995 u tal-ittra ufficcjali spedita f'Marzu, 1995 u tal-ittra interpellatorja spedita f'4 ta' Mejju, 1995.

Il-konvenut imharrek għas-subizzjoni li għaliha minn issa qiegħed jigi ngunt.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-attur;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat li l-konvenut ghalkemm notifikat bl-att tac-citazzjoni baqa' ma ppresentax nota tal-eccezzjonijiet u hekk baqa' kontumaci;

Rat li kienet giet nominata l-Assistent Gudizzjarju Dr. Mariella Gonzi sabiex tigbor il-provi relattati ma' dan il-kaz;

Rat li l-imsemmija Dr. Gonzi giet, b'digriet tat-22 ta' Novembru, 2005, sostitwita bl-Assistent Gudizzjarju Dr. Claudine Galea Mercieca;

Rat l-affidavits prodotti bhala prova;

Rat il-verbali u t-traskrizzjoni tax-xhieda mismugha mill-Assistenti Gudizzjarji;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti ezebiti;

Semghet lid-difensur tal-attur;

Rat li l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza;

Ikkunsidrat;

Qabel xejn, din il-Qorti thossha fid-dmir tirrimarka li ghalkemm din il-kawza ma kellhiex iddum dawn is-snin kollha, il-kawza tad-dewmien huwa rizultat tal-fatt li, ghal snin twal, l-attur talab differiment tal-kawza peress li kien hemm possibilita' li l-kawza tigi tranzatta mas-socjeta' assikuratrici tal-konvenut. Minhabba dawn id-diskussjonijiet, il-provi kienu jigu prodotti bl-iskossi, u kien biss f'Ottubru tal-2004, li d-difensur tal-attur informa l-Qorti li ma kienx gie konkluz ftehim; wara dan, il-process gie rimess quddiem l-Assistent Gudizzjarju sabiex din tkompli tigbor il-provi.

Jirrizulta li fl-24 ta' Ottubru, 1993, George Curmi, Ivan Grech, u Carmel Cini kienu f'karozza tat-tip Mini-Minor, numru tar-registrazzjoni G-8837, proprjeta' ta' u misjuqa minn George Curmi. Passigier hdejn id-*driver* kien hemm Ivan Grech, waqt li Carmel Cini kien passigier fuq wara.

It-tlett hbieb kienu Ghawdex, fejn jirrisjedu, u kienu qed isuku fit-triq li mill-belt Vittorja tiehu ghall-Marsalforn. George Curmi kien qed isuk il-vettura tieghu n-naha tax-xellug tat-triq, fil-waqt li mill-faccata kienet gejjja karozza ohra numru tar-registrazzjoni O-7873 misjuqa mill-konvenut. Dan tal-ahhar ghall-ewwel kien qed isuk fuq in-naha tieghu tat-triq, izda, f'daqqa wahda, kiser ghal fuq in-naha l-ohra, u gie fil-karreggjata okkupata mill-vetturi nizlin lejn Marsalforn.

Ma jirrizultax ghaliex il-konvenut qaleb il-*lane* u mar fuq in-naha hazina tat-triq.

Jirrizulta, *pero'*, anke mill-*isketch* u d-depozizzjoni tal-Pulizija li nvestiga l-kaz, li l-habta grat kompletament fin-naha tat-triq li minnha kien ghaddej l-attur. It-tlett hbieb jidher li kienu qed isuku bi *speed* ftit qawwi, tant li meta raw il-karozza tal-konvenut gejjja fuqhom, is-sewwieq tal-Mini-Minor ghafas il-*brake*, u halla marki tul ta' 12.5 metri. Il-kawza tal-incident, *pero'*, ma kienetx il-velocita' tal-Mini-Minor, izda c-cirkustanza li l-konvenut kien qed isuk kompletament fuq in-naha hazina tat-triq. Dan huwa kaz ta' *res ipsa loquitur*.

Ighid **Terrell** fil-ktieb "**The Law of Running-Down Cases**", pag. 3:-

"In some areas arising out of road accidents it is unnecessary for the plaintiff to prove actual negligence on the part of the defendant, as the law will infer from the nature of the accident that the driver of the defendant's vehicle has been negligent. In other words the plaintiff may prove facts which in themselves do not establish an actual breach of duty by the defendant, but from which the law will assume that the burden of proving negligence has been discharged by the plaintiff, and the defendant will be in the position of having to meet a 'prima facie' case. If he does not, or cannot, rebut that 'prima facie case', judgement will be given against him. These facts may be either proved by the plaintiff or admitted on the pleadings. Such cases of 'res ipsa loquitur' fall into well-defined groups by reason of the courts having considered certain

Kopja Informali ta' Sentenza

sets of facts which continually recur and having decided that in such circumstances the plaintiff has 'prima facie' established negligence against the defendant".

Dwar din id-dottrina **Giorgi** ("**Obbligazioni**" – Vol. V Pg. 157) ighid:-

"Vi sono fati dannosi che non si sa se siano l'effetto di umana malizia, negligenza o imperizia, o se siano l'effetto di fortuito ... o bene, in questi casi la colpa dev'essere provata direttamente. Vi sono, per contrario, altri fatti dannosi che portano l'impronta della colpa, perche' le nove volte su dieci dipendono appunto dalla umana malizia o imperizia. E quindi manifesto che in tali casi puo' bastare la prova del danno, perche' la colpa ne emerge come naturale presunzione, e debba l'autore del danno assumere la prova del fortuito, se voglia liberarsi".

Dwar l-istess dottrina **Davies** ighid hekk f'pag. 199 ta' "**The Law of Road Traffic**":-

"In an action for negligence, the burden of proof rests upon the plaintiff and therefore, if he is to succeed in his claim, he must usually establish that what the defendant has done, or failed to do, would not have been done or omitted by a reasonable man exercising ordinary prudence. In this task, a plaintiff is sometimes assisted by the operation of the maxim res ipsa loquitur. In other words, if an accident happens which would not ordinarily happen if proper care is used, then the mere occurrence of the accident is prima facie evidence of negligence, provided that defendant or his servants have sole control of the thing by which the accident is caused. In such circumstances, the facts speak for themselves if no explanation is given by the defendant".

F'dan is-sens hija wkoll il-gurisprudenza taghna. [Kollez. Vol. XXIV.I.893 u Kollez. Vol.XLI.II.1123].

F'dan il-kaz ukoll "*the facts speak for themselves*": il-konvenut mar kompletament in-naha hazina tat-triq u baqa' diehel *head-on* fil-Mini-Minor misjuqa minn George

Curmi. Jidher li l-konvenut kien qed isuq ukoll bi *speed* qawwi ghax meta habat mal-Mini imbutha lura ghal distanza ta' 0.85 metri. Il-kawza prossima tal-incident, *pero'*, tibqa' s-sewqan tal-konvenut li bla qies u minghajr ebda gustifikazzjoni saq *wrong-side* u baqa' diehel fil-karozza misjuqa min George Curmi (ara "Muscat vs Coppola", deciza minn din il-Qorti fit-18 ta' Mejju, 2005).

Kwindi l-konvenut ghandu jinstab unikament responsabbli ghall-incident *in kwistjoni* li sehh fl-24 ta' Ottubru, 1993.

L-attur f'din il-kawza, ghalkemm habat rasu u kellu jsirulu xi punti, ma jidher li sofra ebda dizabilita' permanenti, u, fil-fatt, ma ressaq ebda certifikat mediku li jindika dan u lanqas ma talab il-hatra ta' perit mediku biex dan jirrelata fuq din il-possibilita'. Jidher, ghalhekk, li t-talba tal-attur hija limitata ghal *damnum emergens* peress li l-karozza tieghu, wara l-incident, giet dikjarata '*total loss*'. F'dan il-kaz, kif qalet din il-Qorti fil-kawza "Micallef Insurance Agency Ltd vs Gemal", deciza fit-28 ta' Mejju, 2003, l-attur "*hu intitolat jigbor minghand il-konvenut id-differenza bejn il-valur tal-istess karozza qabel l-incident, u l-valur taghha wara l-incident, ghax dawk huma d-danni li huwa sofra*" (ara wkoll "Debono vs Bugeja", deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fit-30 ta' April, 1990, u "Blackman vs Formosa", deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Ottubru, 1994). F'dan il-kaz, gie konfermat li l-valur tal-karozza qabel l-incident kien Lm600, waqt li l-valur taghha wara l-incident (il-*wreck value*) kien ta' Lm80, u *kwindi* l-attur ghandu dritt ghad-differenza.

Bhala spejjez ohra, l-attur qed jirreklama s-segwenti:

Lm20 - *Survey Fees*

Lm25 - *Towage tal-vettura*

Lm240 - *Garaging fees*

Ghar-rigward tal-kera tal-*garage*, dan, fil-fehma tal-Qorti, ma hux kollu dovut. F'kaz ta' karozza ddikjarata '*total loss*' m'hemmx x'jigi garaxxjat, ghax il-*wreck* kellha

Kopja Informali ta' Sentenza

titnehha ghal *scrap* jew *spare parts* u mhux tibqa' f'*garage*. M'hemm ebda skop ghala l-*wreck* ta' vettura ghandha tibqa' garaxxjata f'post mikri, u l-attur messu ilu li ddispona minnha. Wiehed hu mistenni li jzomm vettura garaxxjata sakemm tissewwa, izda f'kaz ta' vettura '*total loss*', ma hemmx htiega li jinkera *garage* biex din tinzamm. Ovvjament, sakemm il-karozza tigi ivverifikata li kienet '*total loss*', u sakemm wiehed isib kif u fejn jiddisponi minnha, u forsi anke sakemm dak li jkun jsib jixtri karozza ohra, jkunu jridu jghaddu f'it ta' zmien, *pero*', zgur li mhux htiega li l-*wreck* ta' karozza tibqa' f'*garage* ghal snin shah. Zmien ta' sitt xhur kien ikun bizzejjed ghall-iskop ta' ezami u *disposal* tal-*wreck*, u, ghalhekk, il-kumpens ghall-*garage* se jkun limitat biss ghall-Lm40, rapprezentanti kera ta' sitt xhur.

Ghalhekk, l-ammont dovut lill-attur bhala danni ghandhom jkunu ikkalkulati kif gej:

$$\text{Lm600} - \text{Lm80} + \text{Lm20} + \text{Lm25} + \text{Lm40} = \text{Lm605}$$

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mill-kawza billi tilqa' t-talbiet tal-attur, tiddikjara lill-konvenut unikament responsabbli ghall-incident *in kwistjoni*, u tikkundanna lill-istess konvenut ihallas lill-attur s-somma ta' Lm605 (sitt mija u hames liri Maltin) *in linea* ta' danni, bl-imghax legali mil-lum sal-pagament effettiv.

L-ispejjez tal-kawza jithallsu kollha mill-konvenut.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----